

Utsatt eksamen høsten 2018 (velg 6 av 7 spørsmål)

1. **Norsk:** Hvordan kan vi vite hvilke hjernestrukturer som er knyttet til hvilke psykologiske prosesser?
English: How can we know which brain structures are connected to which psychological processes?

Oppgaven spør primært etter *metoder* som brukes for å identifisere hjernestrukturer som understøtter psykologiske prosesser og ikke en beskrivelse av hjernens struktur. Kandidatene bør gjøre rede for kliniske studier (studier av skadde eller syke personer), EEG og ERP samt hjerneavbildnings-teknikker. Det er fint om man kan gi eksempler på bestemte hjernestrukturer med kjent funksjon – gjerne også hvorfor det kan være vanskelig å studere lokalisering i hjernen. Stoff kan hentes fra Holt-boken, særlig kap. 4 (Brain and Behaviour), kap. 8 (Memory).

2. **Norsk:** Hvordan kan man skape inntrykk av dybde i et bilde?
English: How can we create the impression of depth in a picture?

Besvarelsen må inneholde skillet mellom monokulære (monocular) og binokulære (binocular) dybdecues. Den viktigste informasjonen finnes i Holt-boken (2. utgave), pp. 167ff. Monokulære dybdecues inneholder mønstre av lys og skygge, lineær perspektiv, interposisjon (objekter som er nærmere skjuler objekter som er fjernere), høyde i den horisontale planen (noe i avstand av 10 km er høyere enn noe i avstand av 2 km), tekstur som er mer finkornet når et objekt er nært, relativ størrelse (jo nærmere desto større) og bevegelsesparallakse (motion parallax) som sier oss at objekter med mer avstand beveger seg saktere. Binokulære (1) cues er binokulær disparitet (eller avvik; binocular disparity) som betegner faktumet at mennesker har to øyne som ser et objekt fra litt ulike ståsteder som må integreres sentralt; (2) konvergens (convergence) som er feedback fra øyнемuskler. For eksempel, når vi ser noe fra nær avstand beveger seg øyne innover. Det gis tilleggs poeng når studenter skriver om optiske illusjoner som benytter seg av dybdecues, som f.eks. Ames-rommet eller analysen av flyulykker i 60-årene (p. 169-172).

3. **Norsk:** Gjør rede for betydningen av krysskulturelle studier i psykologien.
Engelsk: What is the significance of cross-cultural studies in psychology?

Krysskulturelle studier utføres for å undersøke hvorvidt psykologiske fenomener har universelle aspekter og dermed kan knyttes til biologiske forhold, eller om de vil variere fra kultur til kultur. Slike studier er beskrevet flere steder i Holt-boken, og typiske eksempler kan være smertepersepsjon og emosjonsrelaterte ansiktsuttrykk. Poenget med oppgaven er ikke å nevne så mange studier som mulig, men å diskutere viktigheten av dem og hva de kan fortelle oss. Referanser til problematiske aspekter ved krysskulturell forskning, for eksempel

problemer med "oversettelse" av tester og prosedyrer fra en kultur til en annen, bør belønnes.

4. **Norsk:** I en studie fikk forsøkspersoner en beskrivelse av en person (Linda) som var fremstilt som 31 år gammel, enslig, frittalende og veldig klok. Hun har hovedfag i filosofi. Som student var hun særlig opptatt av diskriminering og sosial rettferdighet og hun deltok i demonstrasjoner mot atomvåpen. Deretter måtte forsøkspersoner rangere ulike hypoteser, blant annet (1) om Linda er aktiv i den feministiske bevegelsen, (2) om hun er bankfunksjonær og (3) om hun er aktiv i den feministiske bevegelsen og er bankfunksjonær. Gjør rede for utfallet av denne studien og hvordan den sier noe om menneskelig tenkning.

English: In a study, participants got a description of a person (Linda) who was presented as 31 years old, Linda is 31 years old, single, outspoken, and very bright. She majored in philosophy. As a student, she was deeply concerned with issues of discrimination and social justice, and also participated in anti-nuclear demonstrations. Afterwards, the participants had to rank different hypotheses; among others (1) Linda is active in the feminist movement; (2) she is a bank teller; (3) she is a bank teller and active in the feminist movement. Explain the outcome of this study and how it tells us something about human thought.

Denne undersøkelsen dekkes i Holt-boken (3. utgave, s. 392f. Det er viktig å nevne at forsøkspersoner antar at det er mer sannsynlig at Linda er feminist og bankfunksjonær enn at Linda er bankfunksjonær. Dette er normativ feil fordi «feminist og bankfunksjonær» er en delmengde av alle bankfunksjonærer. Denne klassiske undersøkelsen viser at mennesker tenker ikke logisk men bruker heuristikker, for eksempel representativitetsheuristikken som tar utgangspunkt i likheten mellom et konsept og sine kjennetegn, f.eks. mellom fremstillingen av Linda og hypotesen at hun er feminist eller bankfunksjonær. Det er en fordel og utover det forventete dersom studenter diskuterer rasjonalitet (f.eks. i Teigen-boken, 2004, p. 302) eller når de knytter Linda-problemet til heuristikker og bias generelt.

5. **Norsk:** Hva er William James kjent for?
English: What is William James known for?

I Holt-boken er James nesten bare nevnt i forbindelse med James-Lange teorien om emosjoner. Historiebøkene nevner i tillegg hans beskrivelse av bevisstheten (stream of consciousness), selvet, vilje, habit, instinkter, og generelt hans funksjonalistiske orientering, slik den fremgår i hans store lærebok *The Principles of Psychology* fra 1890. Besvarelsene bør altså inneholde noe mer enn bare en beskrivelse av James-Lange teorien.

6. **Norsk:** Hvordan oppsto den "nye" eksperimentalsykologien på slutten av 1800-tallet?
English: How did the "new" experimental psychology emerge at the end of the 19th century?

Her er hele kapittel 4 i Teigen-boken relevant. Det kreves ikke et fullstendig sammendrag av kapitlet, men psykofysikk, Wundts første laboratoriet og hukommelsesstudien av Ebbingshaus skal være nevnt. Kandidater kan velge om de vil gi et bredd oversikt eller gå i dybden i et tema, som f.eks. psykofysikk eller tidlige hukommelsesstudier.

7. **Norsk:** Gjør rede for biologiske tilnærminger til behandling av psykiske lidelser.
English: Discuss biological approaches to the treatment of psychological disorders.

Oppgaven dekkes i kapittel 18 «Treatment of psychological disorders» side 805–811. Kandidaten skal nevne og forklare farmakologiske terapier mot psykose, angst og depresjon, samt bivirkninger og plasebo-effekter, særlig med antidepressiva; elektroshokkbehandling (electroconvulsive therapy); psykokirurgi. De to sistnevnte behandlingsformer skal kritisk vurderes og en kort historie av begge to er en fordel. Det er også en fordel å nevne studier som sammenligner psykoterapi og farmakologiske terapiformer.